

متن پرسش

با سلام: حضرت استاد شما در مصباح الهدایه فرمودین که در چینش نظام هستی مقام ذات غیبی و اسم احدیت و اسم واحدیت مطرح هست. سوال ۱. آیا جناب ملاصدرا توانسته اند با طرح مساله علم اجمالی در عین کشف تفصیلی این ۳ مقام را به زبان فلسفی اثبات کنند به این بیان که ذات حق که علم اجمالی در عین کشف تفصیلی به خود دارد. در مقام تطبیق بگوییم ذات حق در گفته ملاصدرا مساوی همان ذات در لسان عرفاست. مرتبه علم اجمالی همان اسم احدیت و مرتبه کشف تفصیلی همان مرتبه واحدیت و اسم الله اعظم و اعیان ثابته است در عین وحدت محض حق تعالی... و بعد تجلیات خلقی که مساله وحدت در عین کثرت بیان می شود این همان ظهور علم اجمالی در عین کشف تفصیلی است. سوال ۲. چطور در عین وحدت محض بین ذات و صفات مقام وساطت در صقع ربوبی و... پیش می آید و اصولا آیا این تناقض نیست که در وجودی که صرف وحدت است قائل به وساطت احدیت بین ذات و واحدیت و... شویم؟ چرا که طبق بیان آقایان این وساطت صرف اعتبار عقل یا صرفا شهود عارف هم نیست بلکه تکوینا عرفا این مقامات و تجلیات را در صقع حق تعالی قائل هستند. آیا باید این مراتب را مانند بحث معقولات ثانیه در فلسفه دانست که مابازائی ندارند و وجودشان به عین وجود موضوع آنهاست به هر حال راه حل چیست؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- یادم نیست که ملاصدرا در این رابطه سخن خاصی فرموده باشد. ولی طرح شما را طرح خوبی می دانم ۲- حضرت حق در ذات خود عین وحدت است و علم به ما، علم به اعیان ثابته ای است که در مقام علم الهی است از آن جهت که علم او عین ذات اوست. و لذا تجلیات حضرت حق برای خود اوست تا مقام وحدت محضی او، ثابت و پایدار باشد و او در نسبت با ما صورت واحدیت و به صورت صفات ظهور می کند به همان معنایی که تشکیک در ظهور، آن را تبیین می نماید. موفق باشید